מט: מי שהוציאוהו פרק רביעי עירובין

וקטן. פ"ה דלמ"ד משום קנין אין קטן יכול לעשות שליח לערב עליו עירובי חצירות דלאו בר קנין הוא וקשה לפי' דלהוי כנשתתפו כמו בעל הבית שנעשה שותף לחבירו ועוד דנפרק בכל מערבין (נעיל דף נח:) אמר רב הונא קטן גובה העירוב ודוחק לומר דפליג ועוד דשמואל גופיה דאמר הכא משום קנין קאמר כפ' התקבל (גיטין דף פד:) דקטן זוכה לאחרים בשיתופי מבוחות דרבנן ויש לדחות דהכא בקטן לגמרי והתם נמי מחלק בין קטן גמור ובין שאינו קטן גמור וגרלה לר"ת כמו שפר"ח דבנית של קטן מייבי הכא וגרלה דהלכה כרבה דאמר עירוב משום דירה דכפ' הדל (לקמן דף סו.) קאמר ר' יוחנן שוכר כמערב דמי ומפרש מה מערב בפחות משוה פרוטה וקיימא לן כרבי יוחנן לגבי דשמואל ועוד דהתם מפרש הש"ס הכי ואם כן כך הלכה: **ואמר** שביתתי במקומי זבה. ואומר ר"י דבלא אמירה נמי קני כדאמרינן בפ' בכל מערבין (נעיל דף לח:) אבל ניעור דאי בעי מלי אמר אע"ג דלא אמר כמאן דאמר דמי ויש לחלק שאני התם שהולך לשם כך על התחום כדי לערב אבל מדפליגי רבנן על רבי יוחנן(ה) ניחא משמע דבניעור מודו דקני אע"ג דלא אמר ולעיל (דף מה.) דתנן מי שיצא בדרך ועמד והרי הוא סמוך לעיר הואיל ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס ומוכח בגמרא דקני שביתה במקומו כעובדא דר' טרפון דקאמר בית המדרש מונלע בתוך תחומו היה והא דנקט ואמר אמו כשאומר שביתתי במקום פלוני או אגב דסיפא העני מערב ברגליו אבל עשיר לא אפי' אמר וכ"ג אינה בשביל אוחזין (כ"מ דף יח.) דלה אותן דלין אחר כדי שבור אחר גוזלות שלא פרחו ואמר זכתה לי שדי זכתה לו והתם נמי אפי' לא אמר קני כדאמר התם בגמ' (גבי ד' אמות דמקניו ליה רבנן דלקנו ואי מקניו ליה רבנן דלקנו כי לא אמר מאי הוי ונקט ואמר משום סיפא שהיה בדי רן כדרבו אפי' אמר לא אמר כלום: **ואפילו** לתחתיו של אילן לא מצי אזיל. דממקום רגליו עקר דעתיה ותחת האילן נמי לא קנה לכך לא יוז ממקומו ואם תאמר בפרק בכל מערבין (נעיל דף לה.) גבי נתגלגל חוץ לתחום קאמר שפק הרי זה חמר גמל ויש לו מביתו עד עירובו אלפים ולא אמר ולא יוז ממקומו " ואומר ר"י דהתם בעומד בעירו לא עקר דעתיה מעירו ודעתו שאם לא יקנה שם שביתה שיהיה לו תחום ביתו: (ו)**מאי** שנמא דרב כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו. ושמואל וכרייתא דלקמן(ז) דתניא כוותיה אית להו דרבה בעלמא והכא בתחומין הקילו דאין להחמיר בהן דאין לומר דפליגי דהא הכא משמע לכאורה דהילכתא כשמואל מדמחיק לומר אלינה דרב תנא הוא ופליג ומתניתין בפ"ב דקדושין (דף נ:) במקדש אשה ובתה לא מתוקמא אלא אלינה דרבה למאי דפסיק התם דקדושין שאין מסורים לביאה הוו קדושין ועוד י"ל דהכא סבר כיון דאמר שביתתי תחת האילן והשביתה הוי ד' אמות הוי כאילו אמר ליקנו לי ד' מנו ממני ומודה שמואל במפרש ואומר שביתתי תהא בכל ד' אמות שתחת האילן דלא קני וכרייתא נמי דלקמן דטעה ועירב בשתי רוחות אע"ג דנתכוון לערב בשתי רוחות כאחת י"ל דכל המערב בשתי רוחות כאחת מסופק הוא בלבו ודעתו שאם לא יקנו לו שביתתו שתיהן יקנה באחת מהן להכי הוי עירוב באחת מהן: כל

רגליו אלא אם כאן אם כאן וממה נפשך אלפים שממקום רגליו עד האילן יש לו וכשהגיע לתחת האילן נעשה לו חמר גמל כא למדוד לו מן הכפון מן האילן לביתו מודדין לו מן הדרום ממקום רגליו כא למדוד ממקום רגליו כדי לחזור לאחריו אלפים מודדין לו מן האילן זה שמעתי. ויש תשובות וגימגומין יומר מדאי לפי לשון הש"ס והיכולו חדא דקא משייל מ"ט דרב הוה לשיוליה טפי טעמא דשמואל דמילתיה דרב מסתבר טפי דבמקום רגליו לא רצה לקנות ותחת האילן לא קנה דלא ידעי' מאי סייס אבל שמואל מאי סבירא ליה אי קנייה היא בלא סיום לקני הכא ואי לאו אי לא ליקני לא הכא ולא התם דהא כאן לא רצה לקנות ואפי' ר' יוחנן בן נורי לא קאמר אלא הפקי הפקר או ישן אבל זה שאמר בפירוש אינו רוצה לקנות כאן האילן יקנה ועוד מאי נעשה תחתיו של אילן חמר גמל הכי איכני ליה למימר ושמואל אמר הכי זה חמר גמל ועוד מאי מן הכפון ומן הדרום במקום אחד יש לומר מלפנות ומדרומו אבל בשני מקומות לא שייך האי לישנא: מאי

ז) רוחב לי אמה
וכל סוף הרוחב הוא (בתוך) אלפים
אילן
לרבע אמות דרומיים
לרבע אמות לפנים
מקום רגליו
ומכאן הוא אלפים לביתו
ביתו

ה) עי' תוס' כאן ד"ה וקטן שכ' כשם רבינו ז"ל דבנית של קטן מייבי הכא ופי' דאם יש לקטן בית בחצר אינו יכול לערב עמהם משום דאין קנין לקטן.

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ד מהלכות עירובין הלכה ד וס"ה הלכה ז טוש"ע א"ח סי' שפח סעיף ג וסי' שפו סעיף ס:

נא ב מיי' פ"ז שם הלכה ה סמג עשין ג טוש"ע א"ח סי' תט סעיף יח:

נב ג מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה ג סמג לאוין קה טוש"ע א"ח סי' שלו סעיף ג:

נג ד מיי' וסמג שם טוש"ע א"ח סי' שלו סעיף י:

נד ה מיי' פ"ז מהלכות עירובין הלכה ה סמג עשין ג טוש"ע א"ח סי' תט סעיף יח:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואמר שביתתי וכו' קדש ומה מצינא למיל וכו' מקום שביתתי ומשם יש לי אלפים כל"ל ותיבת הכי נמחק: (ב) באר"ד לגר ביתי הס"ד: (ג) ד"ה ושמואל אמר וכו' כגון דקאי כל טיפו של אילן בתוך אלפים: מה ג) (ד) ד"ה ל"א ושמואל וכו' מקום המיוחד לא תחת כל"ל ותיבת לו נמחק: (ה) תוס' ד"ה ואמר וכו' על רבי יוחנן ב"נ כיון וכו' ולעיל נמי דתנן מי שיצא:

מסורת הש"ס

ו) נקטן שנ. ע"ש. ז) ס"ש ע"י כולן. ז) (לעיל מו: נקטן ס.). ד) (ביומא מי: ויבמות יח: שמא מתחנן). ה) (לעיל מז.). ו) (ביומא מ"ש אומר אין לו חחום. ושמואל אמר לא אמר כלום. שאינו יכול להלך מן האילן לביתו. אם הוא בתוך אלפים אמה מן האילן. אבל אל האילן יש לו להלך. קסבר שמואל אם במקומו קנה שביתה יש לו להלך אלפים אמה עד תחתיו של אילן. ואם תחת האילן קנה. יש לו להלך שם. אבל כיון שיגיע אל תחת האילן אין לו לזוז ממקומו. בא למדוד מן הצפון אומר לו מן הדרום תחומך. ח) (לקמן דף נ:). ט) (לקמן דף נ:). י) (לקמן נ:).

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואא"ר לתחתיו וכו' ואא"ר דהתם בעומד בעירו וכ"כ רש"י לקמן דף ס ע"א ד"ה אפסר:

מוסף רש"י

חמשה שנבו את עירובן. שדרן בחלר ועירבו את חלרן (לקמן עב.). אנו אין לנו. שיכול לקנות שביתה ברגליו בלא עירוב פת, אלא ענו. כלומר מי שהוא בדרך ואין עמו פת (לעיל מז.). שלא יצא. מפני הטורח, ויערב ברגליו. אלא התיר לבלות עירוב בפת ע"י שלחו (שם).

רבינו חננאל

אי נמי ח) קטן. לשמואל לא הוי עירוב דאין קניין לקטן. לרבה הוי עירוב דהא משום דירה הוא וקטן נמי אית ליה דירה. ומקשה אביי על תרווייהו מהא דתנא חמשה שנבו את עירובן כשמוליכין אותו למקום אחר אחד מוליך על ידי כולן. למאן דאמר משום קניין האי דמוליך העירוב לא קא קני ולא קא דייר. ופריק רבה אליבא דידיה ואליבא דשמואל שליחותא דכולהו קא עביד. אמר רבה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כר' [שמעון] דאמר הא למה זה דומה לשלש חצירות כו'. מתני' מי שבא בדרך [והיה ירא שמא תחשך]. והיה מביר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום. מאי לא אמר כלום, רב אמר לא אמר כלום בל עיקר דאפילו לתחתיו של אילן לא מצי אזיל. דהא (עיקר) [עקר] שביתתו ממקומו באומרו שביתתי תחת האילן פלוני, ותחת אותו אילן לא קנה שביתה, דהא לא סיים מקום שביתתו, דמקום שביתתו הן הארבע האמות המקום שמותר לו לטלטל, וכשם מודד תחומו, וכיון שאין לו מקום אין לו תחום. ושמואל אמר לא אמר כלום, שאינו יכול להלך מן האילן לביתו, אם הוא בתוך אלפים אמה מן האילן, אבל אל האילן יש לו להלך. קסבר שמואל אם במקומו קנה שביתה יש לו להלך אלפים אמה עד תחתיו של אילן, ואם תחת האילן קנה, יש לו להלך שם, אבל כיון שיגיע אל תחת האילן אין לו לזוז ממקומו. בא למדוד מן הצפון אומר לו מן הדרום תחומך.

קמקום אמר. שרלו לערב עם חלר אחרת נותנין במוכה עירובן זה שנבו להתיר חלירן: **אחד מהן מוליך ע"י כולן.** בשביל כולן ואפי' נתן הוא לבדו פת אחת בשבילן הואיל והוא כבר עירב עם חבריו קוה לצורך כולן: **כר"ש.** דהיא מותרת עמהן והן מותרין עמה: **מתני' מי שבא בדרך והשכה לו גרסינן: והיה מביר אילן או גדר.** והוא בסוף אלפים ממקום רגליו ומהאילן לביתו אלפים: **ואמר שביתתי תחתיו.** ומשם יהיו לי אלפים לאע"ג דהשמתא קדים יומא (ח) מלי למיחל אלפים עד התם דהוא מקום שביתתו ומשום הכי יש לו אלפים לכאן ואלפים לגד ביתו (ט): **לא אמר כלום.** טעמא מפרש בגמ': **גדר.** חומת אבנים: **אמר שביתתי בעיקרו.** ויודע הוא שמעיקרו ועד ביתו אין יותר מאלפים קנה לו שביתה בעיקרו הואיל וסיים את מקומו ואותה שביתה קוה לו אלפים לגד רגליו ואלפים לגד ביתו: **ואם אינו מביר.** אילן או גדר: **או אינו בקי בהלכה.** ואינו יודע שיועיל לו ולא אמר כן: פלוגתא דר' חנינא בן אנטיגנוס ורבנן בגמ'(ז) מפרש: **וזהו שאמרו.** כגון זה שהוא בא בדרך ואין עמו פת דהשתא עני הוא לו התירו חכמים לערב ברגליו בלא פת: **ואחד עשיר.** היושב בביתו ודוחה לילך ולהחשיך על התחום ולקנות שביתה מומר: **לחקל על העשיר.** שיוכל לשגר ע"י שליח ולא יטרח הוא עלמו: **גמ' לא אמר כלום כל עיקר.** ולא יוז ממקומו שהרי במקום רגליו אין לו שביתה שהרי עקר דעתו ולבו מכאן ותחת האילן נמי לא קנה שביתה דהא לא סיים ואע"פ שבל תחתיו של נוף האילן לתוך אלפים אמה למקום רגליו מפרש" טעמא דרב לקמן [נ.] הואיל ולא פירש איזו ד' אמות בחר לו בתחתיו של אילן לאו שביתה היא: **ושמואל אמר לא אמר כלום לביתו אבל לתחתיו של אילן מני אזיל.** לקמן [נ:] מפרש דהי אמר שמואל למילתיה כגון דקאי כל נופו של אילן בתוך אלפים (א) למקום רגליו דבל ד' אמות שאתה נותן לשביתה [בתחתיו] נולן רחויות לו הלכך לביתו לא אמר כלום דהא ביתו רחוק מעיקרו אלפים כדתני בתמיתין מעיקרו ועד ביתו אלפים ושמא הוא בחר לו ארבע אמות הראשונות שתחת האילן אותן של ידיו ומשם עד ביתו יש יותר מאלפים בל רוחב נוף האילן אבל לתחתיו של אילן מני אזיל דממה נפשך בל ד' אמות שאתה נותן לו בתחתיו לשביתה נותנות עד מקום רגליו אלפים אמה: **ונעשה תחתיו של אילן.** רוחב נעיית נופו של אילן אם הוא רחב כ' או ל' אמה נעשה לו חמר גמל בלומר מושבו לבאן ולבאן: **בא למדוד מן הכפון.** בסוף נעיית הנוף לגד ביתו אלפים בדי שיגיע לביתו: **מודדים לו מן הדרום.** ואומר שמא ארבע הראשונות של בד רגליו בחר לו תחת האילן ומשם מודדין לו אלפים ולביתו ונמלא רחוק שבשים אמה: **בא למדוד מן הדרום.** מד' אמות הראשונות אלפים לגד רגליו בדי שיבול לחזור לאחריו ממקום רגליו שבשים אמה: **מודדין לו מן הכפון.** שמא ד' אמות של סוף האילן לגד ביתו בחר לו ומשם עד מקום רגליו יש לו אלפים ואין יבול לחזור לאחריו אפילו פסיעה אבל ארבע' אלפים יש לו ממקום רגליו לגד ביתו פחות שבשים אמה ממה נפשך ומקום רוחב האילן הוא מפסיד מפני שלא פירש: ל"א **ושמואל אמר לא אמר כלום לביתו.** שאין לו מן האילן לגד ביתו בלום אבל לתחתיו של אילן מני אזיל דבקסבר שמואל דקנה לו שביתה בב' המקומות הואיל ולא סיים ד' אמותיו אין לו מקום המיוחד לו (ד) לא תחת האילן ולא במקום אם בא למדוד לו מן הכפון יש לו וכשהגיע לתחת האילן נעשה לו חמר גמל בא למדוד לו מן הכפון מן האילן לביתו מודדין לו מן הדרום ממקום רגליו בא למדוד ממקום רגליו בדי לחזור לאחריו אלפים מודדין לו מן האילן זה שמעתי. ויש תשובות וגימגומין יומר מדאי לפי לשון הש"ס והיכולו חדא דקא משייל מ"ט דרב הוה לשיוליה טפי טעמא דשמואל דמילתיה דרב מסתבר טפי דבמקום רגליו לא רצה לקנות ותחת האילן לא קנה דלא ידעי' מאי סייס אבל שמואל מאי סבירא ליה אי קנייה היא בלא סיום לקני הכא ואי לאו אי לא ליקני לא הכא ולא התם דהא באן לא רצה לקנות ואפי' ר' יוחנן בן נורי לא קאמר אלא הפקי הפקר או ישן אבל זה שאמר בפירוש אינו רוצה לקנות באן האילן יקנה ועוד מאי נעשה תחתיו של אילן חמר גמל הכי איכני ליה למימר ושמואל אמר הכי זה חמר גמל ועוד מאי מן הכפון ומן הדרום במקום אחד יש לומר מלפנות ומדרומו אבל בשני מקומות לא שייך האי לישנא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com